

Николай Райнов
Соломон и Балкиза

Здрачевини трепереха над стихналия свят, а цар Соломон седеше, облакътен върху абаносова маса. Тъкмо надвечер, когато слънцето залеже и почне да се смрачава, царят обичаше да седне и да си помисли. Тъй като в тоя спокоен час по цялата страна затихваха грижите, страстите и борбите, самата земя си отдъхваше и въздухът се спираше неподвижно, и звук се не чуваше, и всичко се вслушваше, като че ли иска да долови тихия шум от летежа на ангелите.

И разгъваше Соломон свитъци с чудни сирийски писмена, за да търси пътищата на човешката замисъл.

Защото бе силен по мъдрост цар Соломон и умът му бе остър като резец на царски писец.

...Мракът падаше в чертозите на Соломона като тежки дипли на старо тъмно кадифе и през мъртвите сенки на широки стълпове се чупе-ха угасващите блясъци на червеномедни жъртвеници.

И в скъпите покои образът на Соломона грееше като земно слънце, което народите са накитили с най-скъпите си нанизии – да му се радват.

На главата му блестеше забрадка от златотъккан лен със зелени цветя на папирус – извезани тънко от ръка на жена. А на челото му – про-челник с едри змии от мед.

На плещите му – одежда от пурпур, обсипана по краищата с бисер, а по средата напъстрена с везани листа от палма и криле на златен бръмбар.

А в чудна редица блестяха на пояса му от кафено персийско кадифе всички двадесет и два образа на египетската магия, изшити със злато и корналинови зърна.

И висеше на бедроту му меч в ножница от сребро, мед и червено злато – с тънки украшения от ръка на златар, обиколени с дървен бисер и със сребърни жилки.

И носеха ръцете му над лактите широки гривни от плътно злато с едри огненопурпурни карбункули, светящи, като поглед на персийска змия. А на пръстите му – тежки пръстени с врязани тайни знакове.

И край него пъстрееха чертозите му – чакаха да падне мрак, та под блясъка на много светилници да засипят със светлина царя.

...Разбираше Соломон словата на тайните сирийски книги. Ненап-разно мъдростта му се славеше по цял Изток – и добротата му бе знайна вредом.

И царе дохождаха от Изток и Запад – да чуят мъдрост и притчи – и водеха дълги кERVани с дарове за царя на Йерусалим.

А силен бе Соломон – и угоден Богу. И даде му Елохим дар – да

разбира езика на животните и тайните на природата да познава.

Възрастваше в мъдрост и мощ, Соломон. И растеше славата му – и мълвата за него се разливаше по вси царства, като благовоние на амбра.

Стигна слух чак до Балкиза, царица на савската земя, в Честита Аравия, че Соломон бил много мъдър. Казаха ѝ, че земята не знае другиго – толкова мъдър на младини.

И пожела Балкиза да го види.

И поведе тя от Сава керван от слонове и камили с дарове, па мина голямата пустиня, за да отиде в Йерусалим. А когато първите камили бяха стигнали до двореца на царя, последните не бяха още влезли в двете-рите на града.

И никой не беше видял дотогава толкова дълъг керван. И чудеха му се всички.

А щом влезе чернолик велможа в Соломоновия дворец, та поднесе Соломону свитък от царицата, излезе самин царят да посрещне Балкиза.

И пристъпи към слона, на който седеше савската царица, направи поклон – и сне я на земята.

И въведе я тутакси в чертог, украсен с пъстра мозайка, злато, мрамор и сръчно изработен кедр.

А Балкиза бе облечена в тънка коприна с цвят на бляскав шафран, с мантия от огнен пурпур и върху него везани големи папагали.

И носеше прочелник от бисер, върху ланитите ѝ се спускаха златни трепки с изумруди, а шията ѝ бе наkitена с огърлия от сребро и рубини.

А върху буйните ѝ коси се виеше като пъстра змия косячник от скъпоценни камъни и златовезани ленти. И тежки гривни и пръстени стягаха ръцете.

А кръстът ѝ бе препасан с пояс от змийска кожа, изпъстрен с цветна глеч и злато. Отпред се закопчаваха пафти от жълта мед, изработени като глави на змейове. А очите им бяха от опали.

И когато влезе Балкиза в чертозите Соломонови, всичко помръкна и се стопи пред нея – сякаш бе влязло самото слънце.

И целият дворец потъна в нейната светлина.

И даде Балкиза на Соломона пръв дар – кинжал в ножница от кожа на крокодил. Защото знаеше какво трябва да подари пръв път жена на мъж.

А Соломон взе ножа, па рече:

„Нож ми даваш... Като нож пробужда погледът на жената сърцето на мъжа. И няма покой за него. – Ти верен дар избра.“

А Балкиза му каза:

„Не мислех тъй, когато избирах дара. Като нож е остра мъдростта Соломонова – тъй съм чула аз – и като стомана е студено сърцето му, та никоя жена не го е пленила още с телесна хубост, нито го е опила със знойна реч.

И в ножница от крокодилска кожа сложих кинжала. Нека сила на крокодил добие твоята душа – и тъй да устоиш срещу измамите на царска власт! Мнозина е сломил собствен жезъл – и не една душа е ослепяла от смарагдите на собствена корона.

Чух, че било несметно твоето богатство, но не вярвах. А сега ми иде – на очите си да не вярвам. Казаха ми, че твоята мъдрост била лъчезарна и че друг по цял свят нямало като тебе. Не знам: може да е вярно...“

Обърна се подир това Балкиза към Соломона, за да го изпита с мъдрост и тайноведство, защото и самата бе много мъдра.

И каза му:

„...Много знае Соломон – и мъдър е, както изглежда. Но една гатанка ще кажа, която разкрива мъдростта на всеки маг. Та нека Соломон отговори.“

„Кажи гатанката, царице!“ – рече Соломон.

Тогава савската царица каза:

„Имаше цар – мъдър бе той.

Живееше царица далеч от него. А тя не бе го виждала, но го обикна по слух и мътва.

И отиваше при магесници – да взема питие, прекадено и наречено, за да буди любов; разливаше го вечер през седем луни, че да се обърне сърцето на царя към нея.

А сърцето му се не обърна, защото я не знаеше и не можеше да помисли за нея. Но каза ѝ велик маг – да иде тя сама при царя, та с хубост да го плени и с реч да го очарова.

И отиде при него.

И прониза го с поглед: – сломи сърцето му, както силният ломи желязо. И той я обикна. Но когато видя царицата, че царят е бил силен да устои пред вълшебни възлияния, а слаб – пред чаровни погледи, не можа да го обича вече.

И почна царят да прави вечер заклинания, за да се обърне нейното сърце отново, защото я беше възлюбил силно.

И с реч и мъдрост и погледи се мъчеше да я възвърне на сърцето си.

Но студена си остана царицата – и нищо не можа да стори той.

Отвеки се гонят те – до края на вековете ще се гонят.

Тъй съм чула аз.“

Разбра Соломон думите на притчата, па каза на Балкиза:

„Слова на чужда мъдрост ли говориш, или това са думи на сърцето?“

А царицата отговори:

„Дали – слова на мъдрост, или – думи на сърцето: – тъкмо това трябва да разгатне мъдрият. Затуй те и питам в притча – и в това лежи средецът на моята гатанка, премъдри царю Соломоне.“

И подлъга се първица Соломон, та рече:

„Не са думи на сърцето, защото сърце притчи не знае. – А притча е това – и лесно се разгатва. Мъдрец на притчи с притчи отговаря.

И – нека чуе Балкиза!

Три корала знаем: бял, черен и червен. Белият дава ясновидство, черният – магична сила, червеният – власт над сърцето.

Царицата е била червен корал.

Два камъка знаем: адамант и яспис. Адамантът е твърд, но шом се изгори в пламък от червен корал, става мек като восък и почернява.

Царицата е желала адамант, а не – восък. –

Ясписът бие ту на зелено, ту на багрено – а се засенчва с бяло, жълто или черно. Ясписът – знайно е – измамва с променливи цветове, сам не гори, а с лъчи разпалва дори адаманта.

Царицата е била яспис.

Но – чуй нататък! – да ти кажа как се продължава гатанката, на която ми каза ти само наченъка!

Шом видя царицата, че царят се мъчи да обърне сърцето ѝ, не може да се отчае, като не успее, и да я напусне завинаги – а сърцето му да стане отново твърдо и дори да я намрази, – пламна тя от гордост и разбра, че – когато охладее той към нея – тя може пак да го обикне; взе свитък – и написа на него: *«Скорпион»* – па си отиде.

Когато скорпионът види, че се намира в опасност, убива се с жилото си.

Скорпион е било името на царицата.

Отвеки – ти право каза – борба се води между тях. Но Змията ще ухапе Скорпиона и стъпките на царицата ще се затрият като населниците на Содом и Гомора.

Думите на жената са бързи като нозе на танцовачка и преходни като цветовете на алмуг.

И – докле заглъхне песента на рибарите, червените макове отлитат, а остават само семената.

Мак е жената.

Тъй съм чул аз.“

И когато свърши, Соломон погледна с изпитлива усмивка Балкиза.

А тя се тихо смееше.

И запита я засрамено Соломон защо се смее.

А тя го прониза с тънък поглед под замрежени клепащи, па промълви весело:

„Разгатна ти добре гатанката, царю! Ха, ха... Мъдрец на притчи с притчи отговаря... Но притчи знае мъдростта, а не сърцето... Няма е неговата реч, но жилят понякога думите му. Та що би казал ти, ако първите думи на устата ми бяха не слова на мъдрост, а – думи на сърцето?“

И засмя се втори път Балкиза – и погледна царя.

А Соломон смутено обори глава.

...И за пръв път се замисли.

А разбираше Соломон добре тайните слова на сирийските книги...

След това даде Балкиза на Соломона всички дарове, отредени за него. От сърце му ги даде тя.

И рече:

„Велика е наистина мъдростта на Соломона – и може да няма от него по-мъдър под слънцето. Но тайните на женското сърце не знае още Соломон.

И много има да се учи...“

А Соломон й даде скъпи дарове: редки миризми в съдини от злато, с глеч и цветя от звездовиден ахат. И – делийски платове със златни палмети върху основа от зелена коприна, тънки платна от Дамаск с везба: розети, лалета, свещено дърво и грозде – странни тъкани с дребни златисти дипли от Китай, – тънка работа на ръка. И – шумяща нежна коприна с едри папагали върху пурпур и тъмно злато, сребрист атлаз с големи зелени птици и дребни пъстри цветя.

И дари я още той с накити от злато и скъпоценни камъни, украсени всички с цветна глеч: умела работа на тирски златари. И – много скъпи съдини и рогове от слонска кост за вино и даде Соломон.

А когато на третия ден Балкиза пожела да си отиде, не ѝ даде Соломон – и помоли я да остане, – че не бил ѝ казал още всичко...

И засмя се Балкиза.

Една вечер, когато звезди пропъстриха небето, каза Соломон на савската царица:

„Словата на сърцето си ти каза вече.

Чуй сега какво ще каже Соломон!

От ранни младини съм слушал възточна притча – и тя ми спомня отблизо слуките на сегашния живот: нея ще ти кажа.

Живееше преди време момък. И закопня по жена сърцето му. И в тиха вечер като тая стана той, та отиде при черен маг. И поиска питие за обич. А каза му магът да донесе капка кръв от нея и четири от него.

И докле тя спеше, бодна я той, па взе капка кръв от ръката ѝ.

А тя се събуди, но бе тъмно – и тя бе тръпна, та не видя.

И отиде момъкът при мага с капките.

Но възлшебникът му каза, че не ще му даде сводниче, ако си не продаде душата нему.

И съгласи се момъкът, защото обичаше жената повече от душата си.

И отдели магът четвъртата капка, па я закле със заклинанията на Черния Меч – и капката стана човешка сянка – и доби сила на жив човек.

А жената изпи питието – и прилепи се сърцето ѝ към момъка. И обикна го тя: от все сърце го обикна.

Но сянката го следеше невидимо. И тровеше тя миговете на щастието му – и размътваше покоя на сърцето му.

И заснова замислен момъкът нагоре-надолу, отрови се сърцето му и не можете да намери покой. И така – чак докле умря. Цял живот.

А когато втори път се роди (защото, царице на Сава людете се раждат много пъти!) – той пак закопня по нея, та ѝ разкри тайната на своите пътища. И каза ѝ, че от любов към нея си е продал душата.

Уплаши се момата много, но го съжали и търсеше да му помогне.

И отиде при светец – мъж, славен по дела и чист по мисъл, та му разказа. Научи я тогава праведникът да отиде вечер в храма на планината и да пожъртвува всичко за оногова, когото люби.

Послуша го момата. И отиде на планината, па се помоли там.

И яви и се в храма Мъж със светло лице и с одежди от бял висон.

Взе Той нож, та разпра гърдата ѝ. И като извади сърцето ѝ, запали го с огън от небето.

А тя умря.

И по свещено заклинание на светлоликия Мъж сърцето пламна с пурпурен пламък на саможъртвена любов – и тръгна след момъка.

Разбра тогава момъкът колко силна е била любовта на момата. А сърцето изгори дяволската сянка, пратена от черния магьосник и душата на момъка видя волност.

И когато изново се родиха на земята момъкът и момата, запалиха се от свръхземна обич – и обичта ги изгори с небесен пламък.

И сляха се в едно – и се издигнаха над облаците, а звездите украсиха главите им – и под нозете им се въртяха пламтящи вселени.

...От ранни младини съм чувал тази притча, царице. Но – колко малко спомня тя словата на сегашния живот.“

И когато млъкна Соломон, Балкиза каза:

„Притчи за богове – на боговете трябва.“

– Наистина, малко спомня притчата на цар Соломона словата на човешкия живот: от небето е твоята притча негли – па и не е за земята... Защо ни са небесни притчи? – Та нали на земята живеем!...

– От ранни младини са ме обиквали царе, но аз не смогнах никого от тях да обикна...

И – мъдри, мъдри маги от Египет и Етиопия са ми предлагали пиетие за вечна младина – дано ги залюбя.

Суетна грижа! – Затворено си остана сърцето на Балкиза – и никого не залюби тя.

Не мъдрост дири жената у мъжа, а – нож. – И мъжът не търси у жената сърце, а – огледало.

– Нож и огледало – па нека бъдат украсени те с бисери, злато и трицветен корал, а може и да не бъдат никак украсени: все едно. Да, царю – нож и огледало: ето каква е любовта на земята.

И – венци от кръв...

Това е за людете.

А за боговете има обич на мъдрост и сърце.

Ти бог ли си?

... Мъдър бил Соломон не по младините си – тъй чувах аз...

Е видях, че на мъдростта му наистина няма дъно. Ала не мъдрост дири Балкиза, а – нож. Но няма нож у Соломона.

Притчи – добра украса на ум и за реч са те. Но в живота е безсилна всяка притча.

И – затова обичаме ние ножа.

Но – няма нож у Соломона.

– И тъй, аз си отивам.

Но когато дойде вечерта, когато плъзнат сенки низ пустинята – и косите на Соломона побелеят, нека си спомни царят за Балкиза, че – когато първица го срещна тя – подари му нож в ножница от крокодил!

Аз свърших!“

И когато Балкиза си отиде, влезе Соломон отново чертога си – и нещо ново зашумя в сърцето му... Но обширният покой, великолепно украсен, му се видя досъщ празен и студен.

А на голямата абаносова маса лежеха разтворени сирийски папируси, обсипани със странни писмена.

Защото Соломон разбираше тайните писмена на мъдрите сирийски книги...

КРАЙ

© 1912 Николай Райнов

Источник: <http://truden.com>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7513>]